

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

תורה – ויקרא פרק ב'

(ה) וְאִם מִנְחָה עַל הַמִּנְחָת קִרְבָּנָהּ סֵלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה: (ה) וְאִם מִנְחָה עַל הַמִּנְחָת קִרְבָּנָהּ סֵלֶת בְּלוּלָה בְשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה: (ה) וְאִם מִנְחָתָא עַל מִסְרִיתָא קִרְבָּנָהּ סוּלְתָא דְפִילָא בְּמִשַׁח פְּטִיר תִּהְיֶה:

(ו) פְּתוּת אֶתָּה פְּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ו) פְּתוּת אֶתָּה פְּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ו) בָּעַע יְתָה בִּיצוּעִין וַתְּרִיק עָלֶיהָ מִשַׁח מִנְחָתָא הִיא:

(ז) וְאִם מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קִרְבָּנָהּ סֵלֶת בְשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: (ז) וְאִם מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קִרְבָּנָהּ סֵלֶת בְשֶׁמֶן תַּעֲשֶׂה: (ז) וְאִם מִנְחָתָא דְרִדְתָּא קִרְבָּנָהּ סוּלְתָא בְּמִשַׁח תַּתְעַבֵּר:

(ח) וְהִבֵּאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֶה לִיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַפֶּה וְהִגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ: (ח) וְהִבֵּאתָ אֶת הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֶה לִיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל הַפֶּה וְהִגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ: (ח) וְתִתִּי יְת מִנְחָתָא דִּי יַתְעַבֵּר מֵאֲלִין קִרְבָּנָהּ לְוִת פְּהִנָּא וַיִּקְרִיבָהּ לְוִת פְּהִנָּא וַיִּקְרִיבָהּ לְמִדְבָּחָא:

(ט) וְהָרִים הַפֶּה מִן הַמִּנְחָה אֶת אֲזָבְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ גִּיחַח לִיהוָה: (ט) וְהָרִים הַפֶּה מִן הַמִּנְחָה אֶת אֲזָבְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ גִּיחַח לִיהוָה: (ט) וַיִּפְרִישׁ פְּהִנָּא מִן מִנְחָתָא יְת אֲדָבְרָתָהּ וַיִּסַּק לְמִדְבָּחָא קִרְבָּנָהּ דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעוּא קִרְבָּנָהּ לְוִת פְּהִנָּא וַיִּקְרִיבָהּ לְוִת פְּהִנָּא וַיִּקְרִיבָהּ לְמִדְבָּחָא:

רש"י

עליה אוריאל את החלות ולא אוריאל את הרקיקין ת"ל היא (שס):

(ז) מרחשת – (מנחות סג) כלי הוא שהיה במקדש עמוק ומחוד שהיא עמוקה שמנה צבור ואין האור שורפו לפיכך מעשה מנחה העשוין לתוכה רוחשין כל דבר כך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

(ח) אשר יעשה מאלה – מאחד מן המינים הללו (ת"כ): והקריבה – בעליה אל הכהן: והגישתה – הכהן: אל המזבח – מגישה לקרן לרומית מערבית של מזבח:

(ט) את אזכרתה – הוא הקומץ:

(ה) ואם מנחה על המנחה – שאמר הרי עלי מנחת מנחה (מנחות סג) וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן והכלי אינו עמוק אלא רך ומעשה המנחה שבתוכו קשין שמחוד שהיא רפה האור שורף את השמן (שס עד) וכולן טעונות ג' מתנות שמן יציקה וצליה ומתן שמן צליה קודם לעשייתן סלת צלולה בשמן – מלמד שצוללן בעודן סלת (ת"כ):

(ו) פתות אותה פתים – לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיתה (שס): ויצקת עליה שמן מנחה הוא – לרבות כל המנחות ליציקה יכול רך מנחת מאפה חנוך כן ת"ל

נביא – ישעיה פרק מד' יד'–יח'

(יד) לְכַרְתָּ לֹא אֲרָזִים וַיִּקַּח תַּרְזָה וְאֵלֶּיךָ לֹא בַעֲצֵי יָעַר נָטַע אֲרָן וְגִשְׁמֵי יִגְדְּלוּ: (יד) לְמַקְזָא לִיָּה אֲרָזִין וְנָסִיב תַּרְזָא וְבִלּוּט וּמִתְקִיף לִיָּה בִּאֲעֵי חוּרְשָׁא נִצֵּב אֲוֹרְנָא וּמִסְרָא יִרְבִּי:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

(טו) וְהָיָה לְאָדָם לְבָעֵר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם אֹף יִשְׁיֶק וְאָפָה לָחֶם אֹף יַפְעֵל אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוּ עֲשָׂהוּ פָסָל וַיִּסְגְּד לָמוֹ: (טו) והוי לאנשא לאדלקא ונסיב מנהון ושחין אף אזא ואפא לחם אף עבדה דחלא וסגיד אתכה עלמא ובעא מנה:
 (טז) חֲצִיזו שְׂרָף בְּמוֹ אֵשׁ עַל חֲצִיזוּ בְּשׂוֹר יֹאכֵל יַעֲלָה צְלִי וַיִּשְׁבַּע אֹף יָחֶם וַיֹּאמֶר הָאֵחָ חַמּוּתֵי רְאִיתִי אֹדֶר: (טז) פלגה אוקיד בנורא על פלגה בסרא אכיל טוא טוי וסבע אף שחין ואמר אח שחינית חזיתי נור:
 (יז) וּשְׂאֲרֵיתוֹ לְאֵל עֲשָׂה לְפָסָלוֹ יִסְגְּדוּ (וַיִּסְגְּדוּ לֹא) וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּתְפַּלֵּל אֱלֹהֵי וַיֹּאמֶר הֲצִילֵנִי בִּי אֱלֹהֵי אֲתָהּ: (יז) ושאררה לדחלא עבד לצלמא סגיד ליה ואשתעבד ליה ובעא מנה ואמר שיזבני ארי דחלתי את:
 (יח) לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינּוּ בִּי טַח מִרְאוֹת עֵינֵיהֶם מִהַשְׁפִּיל לְבַתָּם: (יח) לא ידעון ולא מסתכלין ארי מטמטמן מלמחזי עיניהון מלאסתכלא בלבהון:

רש"י

(טו) והיה לאדם לבער - מיני חילני סרק. ויאמץ לו בעלי יער - עושה לו חיזוקי' בין לחיזוק בין לנוי בזמיני עצי' המשונים זה מזה במרחיקהו. נטע אורן - כשמואל ייחור ונטע הראוי לכך נטעו לכך והגס מגדלו. אורן לשון נטע יונק פרנאו'ן זלע"ז:

כתובים - משלי פרק כב' ה'-ט'

(ה) נִים פְּחִים בְּדָרְךָ עֲקֹשׁ שׁוֹמֵר נִפְשׁוֹ יִרְחַק מִדָּם: (ה) נשבא בארחא עקימתא זמן דנטר נפשיה ירחק מנהון:
 (ו) חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי דָרְבּוֹ גַם בִּי יִזְקִין לֹא יִסּוֹר מִמֶּנָּה: (ו) אדרכא לטליא לקבל אורחיה דלא כד נסוב נסטי מניה:
 (ז) עֲשִׂיר בְּרָשִׁים יִמְשׁוֹל וְעֶבֶד לֹאֵשׁ מִלֹּוּה: (ז) עתירא במסכני נשתלט ועבדא יוזיף לגברא מוזפנא:
 (ח) זֹרַע עֲוֹלָה יִקְצֹר {יִקְצֹר} אֵוֹן וְשֶׁבֶט עֲבָרְתוֹ יִכְלֶה: (ח) דזריע עולא נחצד עאתא ושבטא דחריניה נגמור:
 (ט) טוֹב עֵין הוּא יִבְרָךְ בִּי נֶתַן מִלְחָמוֹ לְדָל: (ט) מן דטבא הוא עיניה הוא נתברך מטול דיהיב מן לחמיה למסכינא:

רש"י

(ה) נים פחים - כמו (במדבר לג) לצנינים בצדיכם וצאו עליך הו'ן (יחזקאל כ"ג) לשון גזודים ולסטים, נים פחים הם טמוני' בדרכי המעקש דרכיו כלומר יסורים מוכני'
 לו. שומר נפשו ירחק מהם - שמיישר מעשיו ינצל מהם:
 (ו) חנוך לנער - לפי מה שתלמד לנער ותחנכהו בדברים אס לטוב אס לרע. גם כי יזקין לא יסור ממנה:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

ושבט עזרתו יכלה – קנה השבולת שלו כלה והולך לו, יש אומרים (סא"ל) שבט חמתו שרודה בני אדם כלה והולך לו לפי שמפסיד את יכולתו:

(ז) עשיר ברשים ימשול – עם הארץ כריך לתלמיד חכם לעולם:

(ח) זורע עולה יקצר חון – לפי זריעתו קצירתו לפי פעולתו יהיה קבלת משכורתו.

משנה – מנחות פרק י'

(א) רבי ישמעאל אומר, העומר היה בא בשבת משלש סאין, ובחל מחמש. וחקמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, משלש היה בא. רבי חנינא סגן הפהנים אומר, בשבת היה נקצר ביחיד ובמגל אחת ובקפה אחת. ובחל, בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות. וחקמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, בשלשה ובשלש קפות ובשלש מגלות:

מיייתין מחמש, שכך משוכח הדבר יותר שמניפין מכל סאה מעט אותו סולת דק היולא ראשון שהוא מוכרח, ומוליחין מחמש סאין עשרון. בשבת מביא שלש, מוטב שירבה במלאכה אחת שרוקד שלש סאים פעמים הרבה, ואל ירבה במלאכות הרבה שיקאור ויכרוך ויטחון וירקד שתי סאין יותר. ויאן הלכה כר' ישמעאל: בשלשה בני אדם ובשלש קופות ובשלש מגלות – תפרסם הדבר שקצירת העומר צמולאי חמשה עשר בניסון, מפני הלדוקים שהיו אומרים שאין העומר בא אלא באחד בשבת:

רע"ב – (א) רבי ישמעאל אומר העומר היה בא בשבת – כשחל ששה עשר בניסון להיות בשבת, העומר דוחה את השבת, שכל קרבן שזמנו קבוע דוחה את השבת ואת הטומאה. והיה העומר בא משלש סאין שהיו קוצרין שלש סאין שעורין ומניפין אותן בנפה עד שמעמידין אותן על עשרון אחד מוכרח: ובחול – אם חל ששה עשר בניסון להיות בחול, היו קוצרין אותו חמש סאין, דסבר ר' ישמעאל, עשרון מוכרח בלא טרחא שאינה מנפה אותו כל כך אתי מחמש, בטרחא כשמנפה אותו הרבה אתי משלש. בחול

(ב) מצות העומר לבוא מן הקרוב. לא בכר הקרוב לירושלים, מביאים אותו מכל מקום. מעשה שבא מגגות צריפין, ושתתי הלחם מבקעת עין סוכר:

נוטלה: לא ביכר – לא בשל כל כרכה: מעשה שזא מגגות צריפין ועין סוכר – רחוקים מירושלים הרבה, מפני שהחריצו הגייסות כל תצואות שסביבות ירושלים:

רע"ב – (ג) מלות העומר לבוא מן הקרוב – ממקום שקרוב לירושלים, לפי שאין מעבירין על המלות, הלכך כשיוצא מירושלים לבקש עומר, אותה תצואה שמוצא ראשונה

(ג) פיצד היו עושים. שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו פריכות במחבר לקרקע, פדי שיהא נוה לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם, מתפנסות לשם, פדי שיהא נקצר בעסק גדול. כיון שחשבה, אומר להם, בא השמש, אומרים הין. בא השמש, אומרים הין. מגל זו, אומרים הין. קפה זו, אומרים הין. בשבת אומר להם, שבת זו, אומרים הין. שבת זו, אומרים הין. אקצור, והם אומרים לו קצור. אקצור, והם אומרים על כל דבר ודבר, והם אומרים

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

לו הֵיָו, הֵיָו, הֵיָו. וְכָל כֶּהֱן לְמֹה, מִפְּנֵי הַבֵּית־וְסוּסִים, שְׁהִיּוּ אוֹמְרִים, אִין קְצִירַת הָעֹמֶר בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב:

ראשון של פסח בין שחל בחול בין בשבת. וכן מצינו בספר יהושע (ה, יא) ויאכלו מעצור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלי, והרי נאמר בתורה (שם) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עכשיו יום הזה, ומאחר שתלה התר החדש במחרת הפסח, הדבר צרור שמחרת הפסח הוא המתיר את החדש ובו קוראים העומר בין שחל יום טוב ראשון של פסח בחול בין שחל להיות בשבת. ולפיכך הקוראים מגביהין קולם כדי שישמעו הציתוסים ולהוציא מלבן. וקוראים העומר כלילה ולא ציוס, לכתוב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם וגו' שבע שבתות תמימות תהינה, ואי אפשר ליהות תמימות אללא אם כן מתחיל למנות מתחלת הלילה, שהרי הלילה תחלת היום הוא, והרי הוא אומר (דברים טז) מהחל חרמש בקמה תחל לספור, אלמלא הקצירה כלילה היא בשעה שמתחיל למנות:

(ו) קְצִירֵהוּ וּנְתַנְוֵהוּ בְקִפּוֹת, הִבְיֵאוּהוּ לְעֶזְרָה, הֵיּוּ מֵהַבְּהִין אוֹתוֹ בְּאוֹר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוֹת קָלִי, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים, בְּקִנּוּי וּבְקִלְיָחוֹת חוֹבְטִים אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְמַעַף. נְתַנְוֵהוּ לְאַבּוּב, וְאַבּוּב הֵיּה מְנַקֵּב, כְּדֵי שֶׁיְהִי הָאוֹר שׁוֹלֵט בְּכָלוֹ. שְׁטַחֲוֵהוּ בְּעֶזְרָה, וְהַרְוִיחַ מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ. נְתַנְוֵהוּ בְּרַחֲסֵי שֶׁל גְּרוֹסוֹת, וְהוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ עֶשְׂרוֹן שֶׁהוּא מְנַפֵּה מִשְׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה נֶפֶה, וְהִשְׁאָר נִפְדָּה וְנֶאֱכָל לְכָל אָדָם, וְחָיִב בְּחֻלָּה, וּפְטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא מַחֲיֵב בְּחֻלָּה וּבַמַּעֲשָׂרוֹת. בָּא לוֹ לְעֶשְׂרוֹן, וְנָתַן שְׁמֵנוּ וְלְבוֹנָתוֹ, יֶצֶק, וּבְלָל, הַגִּידָה, וְהַגִּישָׁה, וְקָמַז, וְהַקְטִיר, וְהִשְׁאָר נֶאֱכָל לְכֹהֲנִים:

מנוקב שמוכרי קליות קולין צו. והלכה כחכמים: צרחים של גרוסות – שאין טוחנות דק אללא עבה. שאם יטחנו יפה יעצרו הסובין של קליפה צנפה עם הסולת. וגרוסות לשון גריסין של פול, ועל שם כן נקראת גרס כרמל: וחייב בחלה – לחיוב חלה היינו גלגול העיסה, וגלגול עיסה זהו ציד הדיוט היא ללא שפדה: ופטור מן המעשרות – דמירוחו ציד הקדש הוא, ומירוח בקדש פוטר מן המעשרות: ר' עקיבא מחייב – האי קמח הנותר מעשרון של עומר: בחלה ובמעשרות – לפי שלא נתנו מעות הקדש אללא בצריך

רע"ב – (ג) כריכות – כורכים וקושרים ראשי שבלים מלוא אגרוף: מתכנסות לשם – למוצאי יום טוב כשקולרים אותו: כדי שהיא נקשר בעסק גדול – בקול המולה גדולה, שיכירו הלדוקים שבמוצאי יום טוב קולרים אותו. דאניהו לא מודו בהאי כדלקמן: אמר להן – הקורר לבני העיירות העומדים עליו, בא השמש, ואמרו לו הין: מגל זו – כלומר, הקורר התבואה במגל זו: קופה זו – אכניס התבואה לתוך קופה זו: שבת זו – הקורר בשבת זו, ואמרו לו הין: שלש פעמים – שאל להן כל דבר ודבר: וכל כך – שהיה שאל, למה: מפני הלדוקים וציתוסים שהיו אומרים אין קצירת העומר במוצאי יום טוב – אללא במוצאי שבת, לכתוב (ויקרא כג) וספרתם לכם ממחרת השבת, ממחרת שבת בראשית משמע, ומסורת בידינו מאבותינו דהאי ממחרת השבת היינו ממחרת יום טוב

רע"ב – (ד) מהבהצין אותו באור – בעודו בשבלין, כדי לקיים צו מצות קלי כדכתיב (ויקרא צ) אביב קלוי באש. ובמנחת העומר מיירי קרא: וחכמים אומרים – תחלה חובטים. ולא כדרך תבואה יבשה שחובטים אותו במקל, אללא בקנים לחים ובקליחות בקלח של כרוב, כדי שלא יתמעך, ואחר כך מקיימין צו מצות קלי: נתנוהו לאבוב – דסבירא להו לרבנן שאם מהבהבים אותו באור ממש אין נקרא קלי, שאין נקרא קלי אללא על ידי דבר אחר דהיינו על ידי כלי, שנותנים אותו לאבוב והוא כלי של נחשת

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

כדרך כל המנחות שנתן שמן בכלי תחלה ואחר כך נתן סולת וחוזר ויוקק עליה שמן ובולל: הניף והגיש – למנחת העומר טעונה הגפה והגשה. כדאמרינן צפרק כל המנחות:

(ה) מִשְׁקָרֵב הָעֹמֶר, יוֹצֵאִין וּמוֹצֵאִין שׁוֹק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מֵלֵא קָמַח וְקָלִי שְׂלֵא בְרִצּוֹן חֲכָמִים, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּרִצּוֹן חֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂים. מִשְׁקָרֵב הָעֹמֶר, הִתֵּר הַחֲדָשׁ מִיָּד, וְהִרְחֹקִים מִתְּרִים מִחֲצוֹת הַיּוֹם וְלִהְלֹן. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיִּהְיֶה יוֹם הַגֶּף פֶּלֶוֹ אָסוּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהֵלֵא מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג), עַד עֵצִים הַיּוֹם הַזֶּה. מִפְּנֵי מָה הִרְחֹקִים מִתְּרִים מִחֲצוֹת הַיּוֹם וְלִהְלֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּן יוֹדְעִין שֶׁאֵין בֵּית דִּין מִתְעַצְלִין בּוֹ:

קיים שאין העומר קרב הוי יום הגף כולו אסור מן התורה. ומשני בגמרא, להא דתנן התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הגף כולו אסור, לא תימא התקין, אלא דרש והתקין, כלומר שדרש מקראות הללו ברבים והודיעם שכך הדין שיום הגף כולו אסור מן התורה משחרב בית המקדש. ואית דמפרשי בגמרא, שאין החדש אסור מן התורה ביום ששה עשר בזמן שאין מקדש אלא עד שיאיר פני המזרח שחרית ביום ששה עשר, דכתיב עד עצם היום הזה, ולא עד בכלל, והתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הגף כולו אסור, משום מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא הוה אכלינן משהאיר המזרח, השתא נמי ניכול, והן אינן יודעים, דבזמן המקדש אסור לאכול חדש עד שיקריב העומר, דכתיב עד הביאכם את קרבן אלהיכם, והכי מפרשין לה צפרק לולב הגזול:

(ו) הָעֹמֶר הָיָה מִתֵּיר בְּמִדְיָנָה, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּמִּקְדָּשׁ. אֵין מְבִיאִין מִנְחוֹת וּבְכוּרִים וּמִנְחַת בְּהֵמָה קֹדֶם לָעֹמֶר. וְאִם הִבִּיא, פָּסוּל. קֹדֶם לְשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, לֹא יָבִיא. וְאִם הִבִּיא, פָּשֵׁר:

המנחות: ומנחת בהמה – מנחת נסכים של בהמה: ואם הביא – קודם לעומר: פסול – שלא הותר החדש מכללו אפילו אכל ההדיוט: אבל קודם שתי הלחם לא יביא ואם הביא כשר – שכבר הותר מכללו אכל ההדיוט:

להם לעשרון לבד, אבל (האחר) [השאר] לא קדש, הלכך לאו מירוח הקדש הוא, דהא לא קדוש. ואין הלכה כר' עקיבא: דא לו לעשרון – נתון תחלה שמנו ולבנותו קודם נתינת הסולת: יקק ובלל – לאחת נתינת הסולת,

רע"ב – (ה) שלא ברצון חכמים – דגזרו שמה יאכל מן החדש כשקורר קודם שיקריבו העומר. וזה שכבר הוא קמח, ודאי נקאר קודם העומר: ר' יהודה אומר ברצון חכמים – ללא גזרו שמה יאכל כשקורר. והלכה כר' יהודה: והרחוקים – שאינן יודעים אם עדיין קרב העומר: מותרים מחלות היום ולהלן – דלקתני טעמא לקמן: שיהא יום הגף – יום ששה עשר בניסן שבו מניפין את העומר: כולו אסור – לאכול בו חדש: אמר ר' יהודה – לתנא דמתניתין, וכי ר' יוחנן התקין, והלא מן התורה אסור בזמן שאין בית המקדש קיים, דתרי קראי כתיבי, כתוב אחד אומר עד עצם היום הזה, דמשמע לעלמו של יום כולו אסור דעד ועד בכלל, וכתוב אחד אומר (ויקרא כג) עד הביאכם את קרבן אלהיכם, דמשמע דלאחר קרבן העומר מותר, הא כילד, כאן בזמן שבית המקדש קיים, כאן בזמן שאין בית המקדש קיים, אלמא בזמן שאין בית המקדש

רע"ב – (ו) העומר היה מתיר במדינה – לאכול החדש בכל המקומות: ושתי הלחם במקדש – שקודם שתי הלחם אין מביאין מנחה מתבואה חדשה, דכתיב בשתי הלחם (במדבר כח) מנחה חדשה, שתהא חדשה לכל

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

(ז) החטים והשעורים והבסמין ושבֹּלֶת שוּעַל וְהַשִּׁיפּוֹן, חֲבִיבִין בַּחֲלָה, וּמִצֵּטְרָפִין זֶה עִם זֶה, וְאַסוּרִים בְּחֹדֶשׁ מִלִּפְנֵי הַפֶּסַח, וּמִלִּקְצוֹר מִלִּפְנֵי הָעֹמֶר. וְאִם הַשְּׂרִישׁוֹ קָדָם לָעֹמֶר, הָעֹמֶר מִתִּירָן. וְאִם לֹא, אֲסוּרִים עַד שִׁבּוּא עֹמֶר הַבָּא:

להלן מחמשת המינים, אף כאן מחמשת המינים: ומלקצור לפני הפסח – שאסור לקצור מאחד מחמשת המינים קודם קצירת העומר, דכתיב בעומר (סם) ראשית קצירכם, שתהא תחלה לכל הנקצרים, ואתיא ראשית ראשית מחלה, כתיב התם (במדבר טו) ראשית עריסותכם, וכתיב הכא ראשית קצירכם, מה להלן מחמשת המינים, אף כאן מחמשת המינים: ואם השרישו – אחד מחמשת המינים הללו קודם קצירת העומר: העומר מתירן – ומותר לקצור אחר קצירת העומר, דכתיב (שמות כג) אשר תזרע בשדה, משעה שזרע ונשרש בשדה: ואם לאו – שלא השרישו אלא לאחר קצירת העומר: אסורים עד שיבוא העומר הבא – של שנה הבאה:

(ח) קוֹצְרִים בֵּית הַשְּׁלָחִים שְׁבַעֲמָקִים, אֲבָל לֹא גוֹדְשִׁין. אֲנָשֵׁי יְרִיחוֹ קוֹצְרִין בְּרִצּוֹן חֲכָמִים, וְגוֹדְשִׁין שְׁלֹא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים, וְלֹא מִחוּ בְיָדָם חֲכָמִים. קוֹצֵר לְשַׁחַת, וּמֵאֲכִיל לְבַהֲמָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵימָתִי, בְּזִמְנֵן שֶׁהַתַּחִּיל עַד שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, אִף יִקְצוֹר וַיֵּאֲכִיל אִף מִשֶּׁהִבִּיאָה שְׁלִישׁ:

קודם לעומר: אבל לא גודשין – לעשותן גויש, דכמה שאפרש לשנויי משנינו: אנשי יריחו – בית השלחין הווי להו: קוצר לשחת – מותר לקצור לשחת קודם לעומר ומאכיל לבהמות: אימתי בזמן שהתחיל – לקצרה לצורך בהמתו עד שלא הביאה שלישי אחרון של גמר זישולה, קוצר אף לאחר שהביאה שלישי: ר' שמעון אומר אף יקצור ויאכיל – יתחיל לקצור ומאכיל לבהמתו משהביאה שלישי. דכל לשחת לאו קציר הוא. והלכה כר' יהודה שצא לפרש דכריו של תנא קמא:

(ט) קוֹצְרִין מִפְּנֵי הַנְּטִיעוֹת, מִפְּנֵי בֵּית הָאֲבָל, מִפְּנֵי (בְּטוֹל) בֵּית הַמְּדֻרָשׁ. לֹא יַעֲשֶׂה אוֹתָן כְּרִיכוֹת, אֲבָל מִנִּיהֶן צְבָתִים. מִצּוֹת הָעֹמֶר לְבּוֹא מִן הַקָּמָה. לֹא מִצָּא, יְבִיא מִן הָעֹמֶרִים. מִצּוֹתוֹ לְבּוֹא מִן הַלֶּחֶם. לֹא מִצָּא, יְבִיא מִן הַיֵּבֶשׁ. מִצּוֹתוֹ לְקַצֹּר בְּלִילָה. נִקְצֵר בַּיּוֹם, כְּשֶׁר. וְדוּחָה אֶת הַשִּׁבֹּת:

רע"ב – (ז) ומצטרפין זה עם זה – להשלים שיעור העיסה החייבת בחלה, ולא שילטרפו כולן יחד, דמין בשאינו מינו אין מצטרף, אלא החטין מצטרפין עם הכוסמין בלבד מפני שהן מינו, והשעורים מצטרפין עם הכל חוץ מן החטים. ורע"ג דכוסמין מין חטין הו, לאו מין חטין דוקא, אלא מין שעורים ואף מין חטים, ומצטרפים עם החטים והשעורים. ומיהו בירושלמי משמע דאם נלושו יחד מצטרפין אפילו מין בשאינו מינו. אבל אם לא נלושו יחד אלא שאחר כך היו נשכות העיסות זו בזו, מין במינו מצטרפין, שלא במינו אין מצטרפין: ואסורים בחדש – כדכתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עכס היום הזה, וגמרינן לחם לחם מפסח, מה

(ח) קוֹצְרִים בֵּית הַשְּׁלָחִים שְׁבַעֲמָקִים, אֲבָל לֹא גוֹדְשִׁין. אֲנָשֵׁי יְרִיחוֹ קוֹצְרִין בְּרִצּוֹן חֲכָמִים, וְגוֹדְשִׁין שְׁלֹא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים, וְלֹא מִחוּ בְיָדָם חֲכָמִים. קוֹצֵר לְשַׁחַת, וּמֵאֲכִיל לְבַהֲמָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵימָתִי, בְּזִמְנֵן שֶׁהַתַּחִּיל עַד שְׁלֹא הִבִּיאָה שְׁלִישׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר, אִף יִקְצוֹר וַיֵּאֲכִיל אִף מִשֶּׁהִבִּיאָה שְׁלִישׁ:

רע"ב – (ח) קוצרים בית השלחים שבעמקים – שתבואתן רעה ואין מביאין עומר משם. ותניא, כתוב אחד אומר (ויקרא כג) וקצרתם את קצירה והבאתם את עומר, דמשמע דיכול לקצור קודם הבאת העומר, וכתוב אחד אומר ראשית קצירכם, דמשמע שתהא ראשית לכל הקצירות, הא כילד, ממקום שאתה יכול להביא העומר אי אתה קוצר קודם לעומר, ממקום שאי אתה מביא כגון בית השלחים ובית העמקים שאין מביאין עומר מהן לפי שהן רעות, אתה קוצר מהן

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

וטעמא דכל הני משום דקציר מלוא ניהו, והכתוב אומר ראשית קצירכם, שיהיה העומר ראשית לקצירכם של רשות, ולא ראשית לקציר של מלוא: כריכות – אלומות קשורות: כבתיים – אגודות בלא קישור. פירוש אחר, כריכות אלומות גדולות, כבתיים אגודות קטנות: מן הקמה – שיהא קצר לשמו: לא מלא – שכבר נקצר הכל: מן הלח – שגתסי גקמל קך ומל: לקצור כלילה – כדילפינן דריש פרחין מדכתיב (דברים טז) מהחל חרמש בקמה תחל לספור, משעה שאתה מונה אתה קוצר, והספירה כריכה להיות כלילה דכתיב (ויקרא כג) שבע שנות תמימות:

רע"ב – (ט) קוצרים – קודם לעומר: מפני הנטיעות – שלא יפסידו. לפי שאותה תבואה אינה ראויה לעומר, כדאמרינן צפרק כל הקרבנות, אין מביאין לא משדה בית השלמים ולא משדה אינן, ולעיל אמרינן ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר. פירוש אחר, מפני הנטיעות משום כלאים. לפי שפעמים אדם זורע תבואה ואין שם נטיעות, ולאחר זמן עולות שם נטיעות צנייהן מאליהן, ולריך לקצור הזרעים משום כלאים: ומפני בית האבל – שאין להם מקום פנוי ליטב לצדד ברכת כחצה שאומרים בבית האבל: ומפני בית המדרש – שאין מקום לתלמידים ליטב.

גמרא – מנחות דף צט' ע"ב

תנו רבנן עשרה שלחנות עשה שלמה ולא היו מסדרין אלא על של משה שנאמר ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב עשר מנורות עשה שלמה ולא היו מדליקין אלא בשל משה שנא' (את) מנורת הזהב ונרותיה לבער בערב רבי אלעזר בן שמוע אומר על כולם היו מסדרין שנאמר את השולחנות ועליהם לחם הפנים ובכולן היו מדליקין שנאמר את המנורות ונרותיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור ר' יוסי בר' יהודה אומר לא היו מסדרין אלא על של משה אלא מה אני מקיים ואת השלחנות אשר עליהם לחם הפנים זהב אלו שלשה שלחנות שהיו במקדש שנים שהיו באולם מבפנים לפתח הבית אחד של כסף ואחד של זהב על של כסף נותן לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב בפנים שעליו לחם הפנים תמיד ומנא לן דאין מורידין אמר רבי דאמר קרא ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים ציפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח אשר שברת ושמתם בארון תני רב יוסף מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון:

רש"י על הגמרא

אחד של כסף ואחד של זהב והאי דקרי הכא כסף ובמתניתין שייש משום דשייש לכן ככסף: ככניסתו – כשמגיעין לפתח מניחין אותו

את השלחן – לשון יחיד: על כולן היו מסדרין – פעמים בזה פעמים בזה: שנים שהיו באולם מבפנים – אכל פתח ההיכל

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

אחיו הכהנים בהקמת העמודים והאלונים ש"מ אין מורידין לפיכך לא נתעסקו בו אחרים ל"א מעיקרא ויקם משה את המשכן (שמות מ) דהיינו יריעות שבתחילה פורס היריעות ולא הורידן בהקמת העמודים והאלונים אלא אחו היריעות בידו עד שהקים כולן; אשר שצרת ושמתם בצרון – שישם הצברים בצרון;

עליו ועומדין לפוש; ועל של זהב ציליאתו – וסם היה מונח עד שיוקטרו הבזיכין כלקחני מתני': שמעלין בקודש – כגון צכניסתו מניחו על של כסף וכשמגיע להיכל מסדר על של משה שמכופה זהב הרי עלייה ולא מורידין לכך ציליאתו מניחו על של זהב: ויקם משה את המשכן וגו' – מדרישיה וסיפיה דקרא בצלשון הקמה דאפי' בצחות הלשון לא הורד שמע מיניה אין מורידין ואי נמי ללא סייעוהו

זוהר – ויקרא דף כג' ע"ב

רבי יהודה פתח ואמר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו, מסטרא דמאן, או ידע (כ"א נודע) חטאתו מפעי ליה, מהו הודע אליו. אלא קודשא בריך הוא פקיד לכנסת ישראל, לאודעא ליה לבר נש, ההוא חובא דהוא חב, ובמה מודע ליה, בדינהא. במה דאת אמר (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו, במאן דפקיד לאחרא:

דתנינן בשעתא דבר נש חב קמי קודשא בריך הוא, ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא קמי מאריה, ואשדי ליה בתר כתפיה, נשמתייה ממש סלקת ואסהידת קמי קודשא בריך הוא. בדין, פקיד מלכא לכנסת ישראל, ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא, אושיט דינא עליה, ואודע ליה חוביה, במה דאת אמר (יחזקאל טז) הודע את ירושלם את תועבותיה:

בתר דמטי עליה דינא, בדין אתער רוחא למנהדר בתיובתא קמי מאריה, ואתפנע למקרב קרבנא, דהא מאן דלביה גס ביה, חטי, ואנשי חטאיה, ולא אשגח עליה, וקודשא בריך הוא זמין לקבליה, ופקיד לאודעא ליה לההוא חובא, בגין דלא יתנשי מניה:

אמר רבי יוסי, חכי הוא ודאי (ס"א מנלו דהכי) ודכי אשפחנא בידו, דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע, לא אשגח ביה. אמר ליה קודשא בריך הוא, את אנשית ליה, אנא אדברנא לך. מיד מה פתיב, (שמואל ב יב) אתה האיש בזה אמר ה', אתה האיש דלא דכרית ליה, אתה האיש דאנשית ליה, ובמה אודע ליה בדינא:

אוף הכא, קודשא בריך הוא קאמר, הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה, ודכי הוא, דלא פתיב או נודע אליו, במה דכתיב, (שמות כא) או נודע פי שור נגח הוא, ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חוביה, ולא באורח דינא אלא באימא דאודעא לברה, במלה דכיה, והוא לא אנשי ליה, ותב בתיובתא קמי מאריה:

חק לישראל – פרשת ויקרא יום ה'

אי תימא דוד, דהוה קם בפלגו ליליא, אמאי אתעררו עליה בדינא, אלא שאני דוד, דאיהו עבר במה דאתקשר, ובקעא דינא, ובמה דעבר אתהו. הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא ולגבי ירושלם קדישא, ובגין דא אתתרה מירושלם, ומלכותא אעדיו מניה, עד (דף כ"ד ע"א) דאתתקן פדקא יאות. (ואתעניש):

אמר רבי יהודה, מהו דקודשא בריה הוא אעניש ליה לדוד על ידא דבריה, דכתיב, (שמואל ב יב) הנני מקים עליה רעה מביתך. אמר רבי יוסי, הא אוקימנא, בגין דאי יקום עליה בר נש אחרא, לא ירחם עליה. אמר ליה, והא אבשלום בעא לקטלא לאבוי בכמה עיטין ביטין (דבר) עליה, יתיר מבר נש אחרא. אמר ליה לא שמענא:

אמר ליה, אנא שמענא, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר קודשא בריה הוא, ליתי ברא דבת אל נכר, וינקום נוקמתא, ומאן איהו. דא אבשלום, דברה דיפת תואר הוה, מקרבא. מפאן אוליפנא, מאן דנטיל אתתא דא בקרבא, וחקמיד בה, לסוף נפיק מנה בן סוודר ומורה. מאי טעמא בגין דעד פעו, לא פסקא מנה זוהמא, והא אוקמוה:

הלכה – הרמב"ם הלכות מעשה קרבנות פרק א'

(ג) שעות מונין לקרשים ואם הוסיפו שעה אחת או פחתו שעה פטולין כיצד קרבן שמצותו להיות בן שנה אם הוסיף על השנה שעה אחת נפסל אפילו היה בן שנה בשעת שחיטה והוסיף על השנה בשעת זריקה נפסל עד שיהיה בן שנה עד שעת זריקה וכן בכל הזבחים:

(יד) כל מקום שנאמר בתורה כבש או כבשה או כבשים הרי אלו בני שנה וכל מקום שנאמר איל או אילים הם הזכרים בני שנתים ומאימתי יקרא איל משיכנס בשנה שנייה אחד ושלישים יום אבל ביום שלישים אינו כשר לא לכבש ולא לאיל והוא הנקרא פלגס וכל מקום שנאמר בו עגל הרי זה בן שנה פר בן שתיים שיעיר עזים בן שנה שיעיר בן שתיים כל שנה שנייה הוא נקרא שיעיר:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.